

ALYTAUS RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJOS DIREKTORIUS

ĮSAKYMAS

**DĖL ALYTAUS RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJOS KULTŪROS IR
PAVELDOSAUGOS SKYRIAUS ETNINĖS KULTŪROS PLĖTROS 2011-2014 METŲ
PROGRAMOS PATVIRTINIMO**

2011 m. birželio 16 d. Nr. 81-099
Alytus

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo (Žin., 1994, Nr. 55-1049; 2008, Nr. 113-4290) 18 straipsnio 1 dalimi, 29 straipsnio 2 dalimi, 29 straipsnio 8 dalies 3 punktu, Lietuvos Respublikos etninės kultūros valstybinės globos pagrindų įstatymo (Žin., 1999, Nr. 82-2414) 5 straipsniu bei įgyvendindamas Alytaus rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2008 m. sausio 31 d. įsakymu Nr. D1-84 patvirtintus Kultūros ir paveldosaugos skyriaus veiklos nuostatus:

1. P a t v i r t i n u Alytaus rajono savivaldybės administracijos Kultūros ir paveldosaugos skyriaus etninės kultūros plėtros 2011-2014 metų programą (pridedama).

2. P a t v i r t i n u Alytaus rajono savivaldybės administracijos Kultūros ir paveldosaugos skyriaus etninės kultūros plėtros 2011-2014 metų programos įgyvendinimo priemonių planą (pridedama).

3. P r i p a ž į s t u netekusiu galios Alytaus rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2009 m. birželio 29 d. įsakymą Nr. D1-446 „Dėl Alytaus rajono savivaldybės administracijos Kultūros ir paveldosaugos skyriaus etninės kultūros plėtros 2009-2010 m. veiksmų plano patvirtinimo“.

Administracijos direktorius

Aurimas Truncė

PATVIRTINTA
Alytaus rajono savivaldybės
administracijos direktoriaus
2011 m. birželio 16 d.
įsakymu Nr. *D1-599*

**ALYTAUS RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJOS KULTŪROS IR
PAVELDOSAUGOS SKYRIAUS ETNINĖS KULTŪROS PLĖTROS
2011-2014 METŲ PROGRAMA**

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Alytaus rajono savivaldybės administracijos kultūros ir paveldosaugos skyriaus etninės kultūros plėtros 2011-2014 metų programa (toliau - Programa) parengta atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos etninės kultūros valstybinės globos pagrindų įstatymo (Žin., 1999, Nr. 82-2414), UNESCO Nematerialaus kultūros paveldo apsaugos konvencijos (Žin., 2004, Nr. 188-7006), Lietuvos Respublikos tautinio paveldo produktų įstatymo (Žin., 2007, Nr. 77-3043), Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2010 m. birželio 28 d. įsakymu Nr. IV-363 patvirtintos Etninės kultūros plėtros valstybinės 2010-2014 metų programos (Žin., 2010, Nr. 79-4085) nuostatas, kitus su etnine kultūra susijusius teisės aktus.

2. Vykdyimo pradžia - 2011 m., pabaiga - 2014 m. Programos vykdytojai ir jos įgyvendinimo priemonės pateikti 1 programos priede.

3. Šioje Programoje vartojamos sąvokos atitinka Programos 1 punkte nurodytuose teisės aktuose vartojamas sąvokas.

II. SITUACIJOS ANALIZĖ

4. 2009–2010 m. buvo įgyvendinamas Alytaus rajono savivaldybės administracijos Kultūros ir paveldosaugos skyriaus etninės kultūros plėtros veiksmų planas, patvirtintas Alytaus rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2009 m. birželio 29 d. įsakymu Nr. D1-446 „Dėl Alytaus rajono savivaldybės administracijos Kultūros ir paveldosaugos skyriaus etninės kultūros plėtros 2009-2010 m. veiksmų plano patvirtinimo“. Pasiiekti tam tikri pozityvūs rezultatai etninės kultūros saugojimo ir plėtros srityse, tačiau minėtame veiksmų plane iškelti tikslai ir siekiami rezultatai yra tęstiniai, todėl būtina numatyti naujas priemones jiems įgyvendinti.

5. Spartus gyvenimo tempas, sociokultūriniai, ekonominiai procesai, atsivėrusios valstybių sienos, informacijos perteklius kelia grėsmę etninės kultūros paveldui: nyksta tradicijos

bei papročiai, asimiliuojasi tarmės, mažėja etnografinių regionų skirtumai. Todėl reikia spartinti etninės kultūros tiriamuosius, fiksavimo ir kaupiamuosius darbus. Viena iš svarbiausių problemų – etninės kultūros lauko tyrimams bei kokybiškam, šiuolaikinius reikalavimus atitinkančiam etninės kultūros paveldo fiksavimui ir archyvavimui trūksta priemonių, specialaus pasirengimo: kultūros įstaigos tam stokoja lėšų, techninės priemonės yra pasenusios.

6. Alytaus rajono savivaldybės viešojoje bibliotekoje nuo 2005 m. pradėta formuoti duomenų bazė. Į elektronines laikmenas perkeliama užfiksuoti rašytiniai dokumentai apie Dzūkijos krašto etninį paveldą. Ypač vertingi visateksčiai reti, seni leidiniai bei žymiausių šio krašto kraštotyrininkų rankraščiai, kiti dokumentai, taip pat personalijoms skirti bibliografiniai sąrašai. Be to, renkama bei nuolat pildoma informacija apie Alytaus rajono tautodailininkus, amatininkus, liaudies meistrus. Ji dedama į interneto svetainę www.ciageragyventi.lt.

7. Etninės kultūros propagavimas ir sklaida rajono švietimo sistemoje pastaraisiais metais suaktyvėjo. Visose 14 bendrojo lavinimo mokyklose etninė kultūra yra integruota į mokymo procesą, rajone veikia 6 kraštotyros būreliai. Tačiau nepakankamai dėmesio skiriama edukacinių programų kultūros įstaigose bei etninės pakraipos vasaros stovyklų organizavimui. To priežastis – nepakankamas švietimo ir kultūros įstaigų bendradarbiavimas.

8. Reikšmingą vaidmenį aktualizuojant ir populiarinant liaudies dainas, šokius, instrumentinę muziką, žodinę kūrybą, paprotinę kultūrą bei kitą nematerialųjį paveldą atlieka folkloro ansambliai. 2010 m. Alytaus rajone veikė 13 folkloro ansamblių: 9 suaugusiųjų, 1 jaunimo ir 3 vaikų folkloro ansambliai. 2009-2010 m. Daugų kaimo kapelai „Savi“ bei Krokialaukio filialo kaimo kapelai buvo skirta lėšų įsigyti muzikos instrumentams, o folkloro ansambliams „Dėdienės“, „Rūta“ bei Alytaus rajono meno ir sporto mokyklos meno studijai „Suvingis“ – sceniniams drabužiams.

9. Alytaus rajonas dalyvauja Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos kuruojamoje valstybinėje programoje „Tradicinės kultūros tautinių vertybių registras“. Šiam sąvadui paruošta byla „Laidotuvių raudojimai Alytaus krašte“. Registro sąrašuose esamų rajono etninės kultūros vertybių aprašams, garso, vaizdo įrašams, fotografijoms, katalogams ir naujų vertybių įrašymui į Registrą būtinos papildomos lėšos, specialios archyvavimo sąlygos.

10. Kasmet rajone vyksta apie 170 įvairių žanrų bei tematikos folkloro renginių (vakaronių, kalendorinio ciklo švenčių, tautodailės parodų), iš kurių svarbiausios: Žolinių šventė Pivašiūnuose, Kaziuko mugė Simne, Šviežios duonelės šventė Punioje, Jurginių šventė Alovėje. Šiuose renginiuose siekiama išsaugoti regioninį savitumą.

11. Įgyvendinant projektą „Europos kultūrų bendradarbiavimo stiprinimas išsaugant kultūrinį tapatumą“ 2009-2010 m. Alytaus rajone buvo organizuoti 5 inovatyvūs, naujais režisūriniais sprendimais pasižymėję, neįprastose erdvėse vykę renginiai, kuriuose atsispindėjo

keturi pagrindiniai gyvenimo elementai – oras, vanduo, ugnis ir žemė. Dauguose vyko Senovės amatų diena bei šventė „Daugai – Dzūkijos kultūros sostinė 2010“, Simne šurmuliavo Kaziuko kermošius, Krokialaukyje buvo surengta pirmoji rajone Europos kaimynų dienos šventė „Europos kaimynų diena: Alytaus rajonas-Punsko valsčius“, Punioje - dainų konkursas „Dainuoju Lietuvai-2009“.

12. Alytaus rajone yra menininkų, amatininkų, liaudies meistrų, kurie užsiima medžio drožyba, floristika, kryždirbyste, kalvyste, vytelių pynimu, tapyba ir kt. Jie įtraukiami į rajoninius renginius, edukacines programas, informuojami apie mugės, organizuojamos jų darbų parodos, vykstama eksponuoti darbų arba demonstruoti amatų į respublikinius renginius, konkursus. Būtina daugiau dėmesio ir lėšų skirti tautodailės klubų, būrelių steigimui bei plėtotei rajono kultūros įstaigose, įtraukiant kuo daugiau vaikų ir jaunimo į tradicinių amatų ir verslų perėmimą, atgaivinimą, populiarinimą.

13. Alytaus rajono savivaldybės teritorijoje veikia 47 bendruomenės, tačiau ne visos pajėgios aktyviai puoselėti savo kaimų etnopaveldą. Verta paminėti VO „Punios ainiai“ ir Punios kultūros darbuotojus, kurie, gavę finansavimą iš Alytaus rajono savivaldybės bei paramos fondų, Punios kultūros namuose įrengė dzūkišką pirkia ir Punios krašto muziejų. Dzūkiškoje pirkioje demonstruojami amatai, plėtojama etnokultūrinė veikla. Būtent per švietimo, kultūros įstaigas, miestelių, kaimų bendruomenes, folkloro ansamblius būtina užtikrinti gyvųjų tradicijų kultūros reiškinių tęstinumą, šviesti visuomenę, formuoti pilietinę savimonę.

III. PROGRAMOS TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

14. Programos tikslas – sudaryti sąlygas etninės kultūros vertybėms išsaugoti, pozityviam augančios kartos požiūriui į etninę kultūrą ugdyti, didinti viešąjį suvokimą apie etninės kultūros vertybes ir jų reikšmę darniam visuomenės ir individo gyvavimui.

15. Šiam tikslui pasiekti numatomi uždaviniai:

15.1. stiprinti sukauptų etninės kultūros vertybių apsaugą ir toliau jas kaupti;

15.2. formuoti vaikų ir jaunimo etninio kultūrinio ir lokalinio tapatumo jausmus, stiprinti etninės kultūros vertybių svarbos suvokimą visuomenėje;

15.3. sudaryti sąlygas etninės kultūros sklaidai, gyvosios tradicijos išsaugojimui bei tolygiai plėtrai Alytaus rajono savivaldybėje;

15.4. koordinuoti kultūros, švietimo ir kitų institucijų veiklą etninės kultūros srityje.

IV. NUMATOMI REZULTATAI

16. Įgyvendinant Programą bus:

16.1. stiprinama įstaigų, saugančių etninės kultūros vertybes, materialinė bazė;

16.2. pildomas Nematerialaus kultūros paveldo vertybių registras;

16.3. sudarytos sąlygos vaikų ir jaunimo ugdymui, įtraukiant juos į etninės kultūros, meninės kūrybos veiklą;

16.4. ugdomos ir skatinamos bendruomenės, puoselėjančios tradicinės kultūros vertybes;

16.5. padidės vaikų ir jaunimo, dalyvaujančių folkloro ansambliuose, kūrybinėje etninės kultūros veikloje, skaičius;

16.6. toliau formuojamas visuminis etninės kultūros vertybių, kultūrinių tradicijų poveikis tautiniam tapatumui stiprinti.

V. PROGRAMOS ĮGYVENDINIMAS IR KONTROLĖ

17. Programai įgyvendinti sudaromas įgyvendinimo priemonių planas (priedas), kurio priemonių įvykdymo laikotarpis sutampa su Programos įgyvendinimo pradžia ir pabaiga.

18. Už šios Programos įgyvendinimo koordinavimą ir kontrolę atsakingas Alytaus rajono savivaldybės administracijos Kultūros ir paveldosaugos skyrius, o už vykdymą – Alytaus rajono savivaldybės kultūros centrų ir jų filialų bei švietimo įstaigų atsakingi asmenys (toliau - vykdytojai). Koordinatoriai, įgyvendindami šią programą, derina savo veiksmus su Alytaus rajono savivaldybės administracijos Švietimo ir sporto skyriumi ir kitomis suinteresuotomis institucijomis.

19. Programos įgyvendinimo priemonių vykdytojai iki kiekvienų metų gruodžio 15 dienos pateikia už Programos įgyvendinimo koordinavimą ir kontrolę atsakingam Alytaus rajono savivaldybės administracijos Kultūros ir paveldosaugos skyriui informaciją apie priemonių vykdymo eigą, jų veiksmingumą ir pasiektus rezultatus.

VI. PROGRAMOS FINANSAVIMAS

20. Galimi Programos finansavimo šaltiniai:

20.1. Alytaus rajono savivaldybės biudžeto lėšos;

20.2. Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšos;

20.3. kitos teisėtai įgytos lėšos.

VII. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

21. Programa įsigalioja kitą dieną po paskelbimo Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų skelbimo ir įsigaliojimo tvarkos įstatymo nustatyta tvarka. Taip pat Programa skelbiama savivaldybės interneto tinklalapiuose www.arsa.lt ir www.ciageragyventi.lt.

**ALYTAUS RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJOS KULTŪROS IR
PAVELDOSAUGOS SKYRIAUS ETNINĖS KULTŪROS PLĖTROS 2011-
2014 METŲ PROGRAMOS ĮGYVENDINIMO PRIEMONIŲ PLANAS**

Eil. Nr.	Uždaviniai	Priemonės pavadinimas	Vykdytojai
1.	Stiprinti sukauptų etninės kultūros vertybių apsaugą ir toliau jas kaupti	Pildyti Nematerialaus kultūros paveldo vertybių registrą, viešinti jį visuomenei; Surinkti informaciją apie nematerialias kultūros paveldo vertybes, esančias mokyklų muziejuose.	Alytaus rajono savivaldybės administracijos Kultūros ir paveldosaugos skyrius Alytaus rajono kultūros centrai ir jų filialai
2.	Formuoti vaikų ir jaunimo etninio kultūrinio ir lokalinio tapatumo jausmus, stiprinti etninės kultūros vertybių svarbos suvokimą visuomenėje	Organizuoti vaikų ir jaunimo konkursus „Tramtatulis“, „Šimtakojis“ ir „Mano gimtinė“, kitus vaikams ir jaunimui skirtus etninės kultūros renginius; Įtraukti moksleivius ir pedagogus į tradicinių renginių organizavimą; Organizuoti leidinių, skirtų plačiajai visuomenei, patraukliai pristatančių etninę kultūrą, rengimą ir leidybą; Ieškoti galimybių finansuoti tautodailės sklaidos, tradicinių amatų vystymo projektus.	Alytaus rajono savivaldybės administracijos Kultūros ir paveldosaugos skyrius Alytaus rajono kultūros centrai ir jų filialai Alytaus rajono savivaldybės viešoji biblioteka ir jos filialai Švietimo įstaigos
3.	Sudaryti sąlygas etninės kultūros sklaidai, gyvosios tradicijos išsaugojimui bei tolygiai plėtrai Alytaus rajono savivaldybėje	Organizuoti amatininkų, tautodailininkų, menininkų darbų parodas, plenerus, kviesti juos dalyvauti įvairiose mugėse, renginiuose, populiarinti vietos amatus, folklorą; Organizuoti kalendorines šventes, išlaikant regiono	Alytaus rajono savivaldybės administracijos Kultūros ir

		<p>papročius ir tradicijas;</p> <p>Ieškoti galimybių finansuoti folkloro ir kitų liaudies meno kolektyvų aprangos, instrumentų bei kito inventoriaus įsigijimą arba papildymą;</p> <p>Remti rajono folkloro ir kitų liaudies meno kolektyvų išvykas į respublikinius renginius;</p> <p>Sudaryti sąlygas tobulinti etninės kultūros specialistų (kultūros įstaigų darbuotojų, pedagogų, folkloro ansamblių vadovų, instrumentalistų, tautodailės meistrų ir kt.) kvalifikaciją;</p> <p>Rengti seminarus, konferencijas kultūros darbuotojams ir visuomenei etninės kultūros klausimais;</p> <p>Rinkti ir skleisti informaciją apie rajono amatininkus, tautodailės darbų mugės, parodas, tradicinius renginius, skelbti šią informaciją interneto puslapyje ciageragyventi.lt.</p>	<p>paveldosaugos skyrius Alytaus rajono kultūros centrai ir jų filialai Švietimo įstaigos Alytaus rajono savivaldybės viešoji biblioteka ir jos filialai Rajono bendruomenės</p>
4.	Koordinuoti kultūros, švietimo ir kitų institucijų veiklą etninės kultūros srityje	Teikti metodinę pagalbą, konsultacijas ir informaciją, susijusią su etnine kultūra.	Alytaus rajono savivaldybės administracijos Kultūros ir paveldosaugos skyrius